

Nastajanje e-slikanice Kako je Bobek dobil prijatelje

Creation of e-picture book How Bobek found friends

> Andreja Nagode

>> Maja Nagode

Izvleček

Na Osnovni šoli Ivana Cankarja Vrhnika sta se knjižničarka in učiteljica razrednega pouka v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju lotili izdelave e-slikanice. Literarno besedilo Bobek in barčica pisateljice Anje Štefan sta želeli spremeniti v novoletno zgodbo, ki sta jo dokončali kot e-slikanico, do katere lahko učenci dostopajo prek povezave na spletni strani šolske knjižnice. E-slikanico sta izdelali s programoma Windows Movie maker in Audacity, s katerim sta posneli in uredili zvočni del e-slikanice. Končano e-slikanico sta objavili na Arnesovem videoportalu, ki se od javnih portalov za pretočni video loči po tem, da so na njem objavljene vsebine izključno izobraževalne in raziskovalne narave, da so identitete avtorjev posnetkov digitalno preverjene in imajo visoko stopnjo zaupanja ter da omogoča tudi omejevanje dostopa do posnetkov na posameznika, skupino ali organizacijo. Avtorici sta se za e-obliko dela odločili zato, ker je besedilo tako dobilo dodatno vrednost, uporabniki pa lahko do posnetka oziroma e-gradiva dostopajo kadar koli ne glede na to, koliko jih v istem času že uporablja opisano e-slikanico.

Ključne besede

osnovna šola, šolske knjižnice, e-slikanica, IKT, Arnesov videoportal, učenci, branje, e-gradiva, Windows Movie maker, Audacity

UDK

087.5(0.034.2):028.5:027.8(497.40Š Ivana Cankarja Vrhnika)

Abstract

Librarian and teacher of 1st triad at Primary school Ivan Cankar Vrhnika have undertaken the task of making an e-picture book. Literary text Bobek and boat by Anja Štefan was adapted to a new-year story and finished as an e-picture book which can be accessed on school library web site. The e-picture book was created with Windows Movie maker and Audacity softwares which were used to record and edit the sound part of the book. When finished, this e-picture book was published on Arnes video portal. This portal is different from public stream video portals in that it only contains educational and research materials, that author identities are digitally verified and offer a high level of reliability, and that it also enables the option of limiting the access to recordings to individuals or organizations. The authors have chosen the e-format to add value to the text, and because the users can access it at any time, regardless of the number of simultaneous users.

Keywords

primary school, school libraries, e-picture book, ICT, Arnes video portal, pupils, reading, branje, e-materials, Windows Movie maker, Audacity

Uvod

Na Osnovni šoli Ivana Cankarja Vrhnika sta se knjižničarka in učiteljica razrednega pouka v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju lotili izdelave malce drugačnega e-gradiva, takšnega v obliki e-slikanice. Literarno besedilo Bobek in barčica (Štefan, Anja) sta s pisateljičino privolitvijo želeli spremeniti v novoletno zgodbo, ki sta jo dokončali kot e-slikanico. S pomočjo učencev sta spremenili besedilo, mu dodali posamezne junake in druge elemente. Učenci tretjega razreda so v okviru ur knjižničnega informacijskega znanja (v nadaljevanju KIZ), slovenščine in likovne vzgoje pomagali s svojimi predlogi in idejami za spremembo vsebine. Likovno podobo in urejanje slikovnega dela je prevzela učiteljica Maja Nagode, mentorstvo za drama-

tizacijo, končno oblikovanje in objavo pa knjižničarka Andreja Nagode. Snemanja zvočnih posnetkov in digitaliziranja likovnega dela sta se lotili skupaj.

Sodobno učenje zahteva uporabo IKT-sredstev v različnih fazah vzgojno-izobraževalnega procesa. Namen e-slikanice z zvokom je podati pravljico drugače, bolj zanimivo. Smiselno jo je uporabiti kot dodatno motivacijo, da se pritegne večjo pozornost učencev. Glede na to, da ima večina gospodinjstev dostop do družbnega omrežja, pa je gradivo v hipu dostopno vsem.

Učenci prvega triletja so si nastalo e-slikanico z zanimanjem ogledali pri urah slovenščine in KIZ, ko so spoznavali različne medije oz. nosilce informacij. Učenci oddelkov četrtega in petega razreda so si jo ogledali v oddelku podaljšanega bivanja, ko so govorili o poustvarjanju knjižnih besedil. Učenci sedmega razreda, ki so sodelovali pri ustvarjanju e-slikanice, so jo na razrednih urah ponosno predstavili svojim sošolcem. Pogovarjali so se, kaj bi bilo treba spremeniti, popraviti in kaj bi prihodnjič naredili drugače.

Mentorici sta pri ustvarjanju uporabili brezplačne in prosto dostopne programe, ki jih lahko uporablja vsakdo.

E-slikanice v Sloveniji

V Sloveniji e-slikanice v slovenskem jeziku še niso zaživele kot v drugih državah. Kot prva je založba Mladinska knjiga na 27. slovenskem knjižnem sejmu predstavila svojo slovensko interaktivno slikanico (Lila Prap: 1001 pravljica). "1001 pravljica sicer ni prva slovenska elektronska in interaktivna slikanica, saj so na primer že pred enajstimi leti pri isti založbi na zgoščenki izdali interaktivno različico Mačka Murija, ki jo je izdelal Mitja Koštomaj. 1001 pravljica je prva slovenska e-slikanica v obliki aplikacije za tablični računalnik ..." so zapisali ob tem dogodku v časopisu Dnevnik (Kosmos, 2013).

Avgusta 2012 je bila objavljena novica o izidu prve slovenske zvočne slikanice (Sestrica in bratec). Avtorja Feri Lainšček in Igor Ribič sta že ob izidu napovedala, da ji bodo kmalu sledile nove (http://www.mojmikro.si/news/zvocna_e-knjiga_v_slovenskem_jeziku_na_apple_ibookstore).

E-knjigarna Ruslica je po obetavnem začetku obstala, saj se žal ne promovira in ne raste, sploh ne na področju knjig za najmlajšo starostno skupino. V njihovi ponudbi e-knjig smo našli samo eno e-slikanico (Ivana Antolović: Rojeni smo popolno), zvočno e-slikanico pa smo iskali zaman. Založba Bird Publisher, ki tudi ponuja e-knjige v slovenščini, za najmlajše bralce nima nobenega naslova. Založba Mladinska knjiga trenutno ponuja približno 155 naslovov e-knjig, med njimi pa eno samo, že omenjeno, za najmlajše.

V zadnjem letu se je na področju e-slikanic stanje v Sloveniji začelo spreminjati in bogatiti. Veliko e-pravljic lahko najdemo na različnih spletnih straneh, npr: <http://www.epravljice.si/> (brezplačno lahko prebirate 21 pravljic za najmlajše v obliki e-slikanice) in <http://www.e-knjiga.si> (najmlajšim bralcem ponujajo dve e-slikanici, ponudba za ostale bralce je veliko bogatejša).

Brezplačno sta dostopni še dve slovenski interaktivni slikanici: Kamniška Veronika, zbirka pripovedk in pravljic s kamniškega ozemlja, in Čevljarček (avtorica Maja Brodschneider Kotnik).

Posebej pa je treba omeniti Študentsko založbo, ki je v zadnjem letu naredila ogromen korak na področju e-knjig za najmlajše. Svojim uporabnikom v okviru sistema

Biblos, ki ponuja izposajo in prodajo e-knjig, omogočajo uporabo hitro rastoče zbirke e-knjig. Trenutno (dec. 2013) imajo v svoji zbirki 28 e-knjig za otroke.

Potek dela

Knjižničarka je učencem med obiskom šolske knjižnice prebrala slikanico Bobek in barčica. Po končanem obisku si je pet učencev iz posameznega oddelka (a, b in c) želelo prebrano slikanico izposoditi. Takrat se je porodila ideja o izdelavi e-slikanice – narediti zanimivo praznično različico zgodbe. Odločili sta se, da bosta k delu povabili tretješolce, saj zanje učni načrt predvideva, da razvijajo zmožnost predstavljanja in vživljanja v osebo, “poistovetenja” z njo in privzemavanje njene vloge.

Predlagali sta jim, da si zamislijo, kako bi Bobkovi dogodivščini dodali novoletno vzdušje. Svoje predloge so zapisali ali narisali. Knjižničarka jih je vstavila v izvirno zgodbo in jo ustrezno preoblikovala. Prirejeno besedilo so preoblikovali v dramsko besedilo. Po njem so učenci šestega in sedmega razreda pripravili in posneli dramatizacijo.

Lisica (pretkano): Bobek, Bobek, počakaj, še jaz grem z vami!

Bobek (se brani): O ne, tebe pa že ne vzamem! Samo prepirali se boste. Kjer je lisica, tam je hitro križ!

Pripovedovalka : A lisica je prosila, prosila, prosila kot navita ...

Lisica: Nič se ne bom prepirala, samo pela vam bom. Vse najlepše pesmi, kar jih znam - vse vam bom zapela. To bo izlet! Prosim, Bobek, spusti me v čolniček.

Bobek: Ampak jaz grem na drugo stran jezera, po jelko. Boš lahko prepevala vso pot?

Lisica (odločno): Bom in nobene pesmi ne boste slišali dvakrat!

Pripovedovalka: In Bobek, dober kot je bil, je vkrcal še lisico. Prijel je za vesla, pošteno zamahnil, ko se je zaslišalo plahutanje peruti ...

Sova (umirjeno): Bobek, Bobek! Vas lahko spremim? Čoln se nevarno maje. Pomoč boste potrebovali ...

Bobek: Vem, veliko se jih želi peljati z mano na drugo stran jezera. Kako nam boš ti pomagala?

Sova: Odletela bom po pomoč, če se boš znašel v nevarnosti. Pot na drugo stran je dolga, čoln pa majhen. Moja krila so velika in hitro bom na kopnem.

Bobek: Prav imaš – previdnost ni nikoli odveč.

Slika 1: Izsek iz nastalega dramskega besedila.

Učiteljica je na papir narisala slike posameznih prizorov novonastale zgodbe in tako so nastale ilustracije oziroma slikovni del za nastajajočo e-slikanico.

Slika 2: Ena izmed ilustracij za nastajajočo e-slikanico.

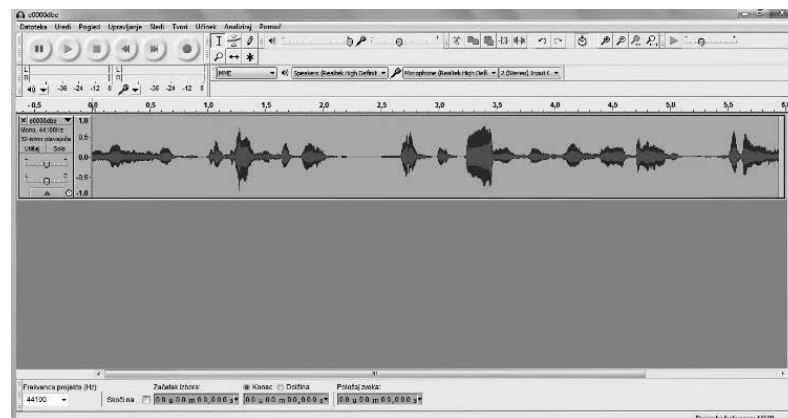
Knjižničarka je zvočni del uredila in oblikovala v programu Audacity, ki je brezplačni urejevalnik in snemalnik zvoka. Na svoji spletni strani poleg vseh potrebnih navodil in napotkov svojim uporabnikom nudijo tudi možnost brezplačnega prenosa (<http://audacity.sourceforge.net/?lang=sl>).

S programom Audacity lahko snemate zvok v živo, pretvorite kasete in plošče v digitalne posnetke ali na CD, urejate različne zvočne datoteke, izrezujete, kopirate, režete in mešate zvoke, spreminjate hitrost ali višino tona posnetka ...

Knjižničarka se je s skupino učencev šestega in sedmega razreda sestala petkrat. Na prvem srečanju jim je predstavila projekt in njegov namen, razdelili so si vloge in pripadajoče dele besedila. V spremenjenem dramskem besedilu nastopa 11 oseb: pripovedovalka, Bobek, miška, ježek, lisica, zajček, medved, srna, veverica, žabica in gozdar. Za sodelovanje se je odločilo devet učencev. Na drugem in tretjem srečanju so imeli bralne vaje. Na četrtem in petem srečanju so branje posneli. Za snemanje so uporabili običajni prenosni računalnik in mikrofona.

Snemali so posamezne odseke besedila. Ker je snemanje potekalo po rednem pouku, ko so se na šoli odvijale razne dejavnosti, so imeli zaradi dela v več učilnicah različne pogoje dela. To se pozna pri kakovosti posameznih delov zvočnih posnetkov – nekje je glasnost boljša, drugje slabša. Pri snemanju so sodelovali različni učenci, kar se pozna pri interpretaciji vlog. Tisti z več igralskega daru so vlogo naštudirali in svoj govor priredili glede na dodeljeni lik, nekateri pa so svoje besedilo le prebrali – tudi prehitro ali prepočasi. Mentorici namreč nista želeli prikrajšati posameznih učencev, ki so bili pripravljeni žrtvovati svoj prosti čas in so želeli sodelovati pri nastajanju e-slikanice.

Po končanem snemanju se je začelo urejanje zvočnih posnetkov v programu Audacity. Obdelane posnetke sta shranili v wav-formatu.

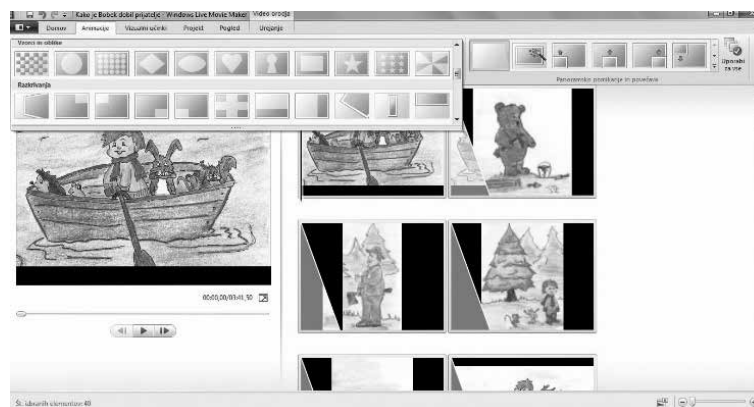

Slika 3: Delo s programom Audacity.

Sledilo je urejanje likovnega dela v brezplačnem programu Windows Live Movie Maker v zbirki Windows Essential. Na spletni strani so vsa potrebna navodila za njegovo uporabo. "Program omogoča spreminjanje fotografij in videoposnetkov v filme ..." (Spletna navodila za program Windows Live Movie Maker) Že pripravljene ilustracije je bilo treba digitalizirati oziroma skenirati v optično bran dokument. Shranili sta jih v jpg-formatu, jih uvozili v Movie Maker in jih uredili v kronološkem zaporedju poteka zgodbe.

Nato sta likovno predlogo uskladili z zvočnimi posnetki, uredili prehode, animacije med posameznimi slikami in uskladili časovno trajanje zvočnega posnetka z dolžino prikaza posamezne ilustracije.

Končni korak je bil shranjevanje nastalega gradiva v obliki filma v wmv-formatu.

Slika 4: Urejanje nastalega gradiva s programom Windows Live Movie Maker.

Objava

Končano e-slikanico sta objavili na Arnesovem videoportalu, ki se od javnih portalov za pretočni video loči po tem, da so na njem objavljene vsebine izključno izobraževalne in raziskovalne narave, identitete avtorjev posnetkov pa so digitalno preverjene. Zato imajo visoko stopnjo zaupanja. Na videoportalu lahko posnetke objavljajo vsi zaposleni v šolstvu, ki imajo veljaven NetID. Začetna omejitev, prostor, ki je na voljo posameznemu uporabniku, je 5GB. V primeru potrebe ta prostor uporabnikom tudi povečajo (<http://www.arnes.si/storitve/multimedijske-storitve.html>).

Nastalo e-slikanico najdete na povezavi <https://video.arnes.si/portal/asset.zul?id=G1h7YiCNIHOSWcJ4WIZcTef6>. Objavljena je bila 30. 1. 2013. Do oddaje prispevka (november 2013) je bilo opravljenih že 1313 ogledov.

arnes VIDEO

Arnes Video portal

Kako je Bobek dobil prijatelje: e-slikanica

Andreja Ilagode · 8 mesecev nazaj

Všeč mi je Neprimerno Videlaj Skupna raba Pravice Ured Brši

Opis: Zgodbo Anje Štefan Bobek in barčica smo s pisateljčinim dovoljenjem priredili, prestavili v predpraznični zimski čas in jo posneli v obliki e-slikanice. Pri nastajanju e-slikanice so sodelovali učenci 3., 6. in 7. razredov OŠ Ivana Cankarja Vrhnika.

Kategorija: Slovensčina

Ključne besede: e-slikarica priateljstvo živali

Stopnja zob: Osnovna šola

297 ogledov
1 glasov "Všeč mi je"

Sorodni posnetki

- Okrogla miza 48. SSJLK Majjaž Retolj 344 ogledov
- Delavnica ustvarjalnega Arnes Video Admin 88 ogledov
- Uporaba tabličnega računalnika Bojan Tuta 36639 ogledov
- Uporaba tabličnega računalnika Bojan Tuta 325 ogledov
- Uporaba tabličnega računalnika Bojan Tuta 15043 ogledov

Slika 5: E-slikanica, objavljena na Arnesovem videoportalu (vir: <https://video.arnes.si/portal/asset.zul?id=G1h7YiCNIHOSWcJ4WIZcTef6>). Pridobljeno 19. 9. 2013.

Uporabnost

Učencem so zanimive nove stvari in ena izmed njih je tudi zvočna e-slikanica. Smiselna je predvsem v nižjih razredih, ko otroci še ne znajo brati. V višjih razredih pa jih pritegne kot nova oblika posredovanja zgodbe. E-gradiva so dobrodošla tudi z vidika poglobljanja računalniškega znanja. Učitelji, mogoče tudi drugi, sodobno tehnologijo razumemo kot sredstvo za hitrejše, lažje in učinkovitejše doseganje učnih ciljev. Pot do znanja se v sodobnosti brez orodij IKT zdi skoraj nemogoča, zato se moramo prilagoditi, posodobiti pouk in učencem dati možnost, da se naučijo samostojnega učenja. Seveda moramo uporabo IKT-sredstev skrbno načrtovati in spremljati.

Sodobno učenje zahteva uporabo IKT v skoraj vseh fazah vzgojno-izobraževalnega procesa, zavedati pa se moramo, da uporaba e-gradiv pri pouku predstavlja samo zadnji segment uporabe IKT v procesu.

Dodana vrednost nastale e-slikanice je širjenje besedišča (v tem primeru v nižjih razredih), razvijanje sposobnosti poslušanja, poistovetenje s književnimi osebami ...

Glavni namen uporabe e-gradiv pri pouku je motiviranje učencev za učenje in delo pri pouku. S pomočjo e-gradiv jim lahko učno snov podamo drugače. Njihova uporaba mora biti naravnana predvsem kot dodaten izobraževalni vir pri poučevanju. Ena izmed večjih prednost, ki jo predstavljajo e-gradiva, je v individualizaciji pouka.

Tak pristop omogoča drugačno učno aktivnost, saj jo lahko učitelj prilagodi vsakemu učencu posebej (Rebernak, 2012).

Učenci, ki so sodelovali pri nastajanju e-slikanice, so bili nad rezultatom navdušeni. Tudi sodelavci, ki so si e-slikanico ogledali v tednu dni po njeni objavi, so avtoricama posredovali pozitivne povratne informacije. Tako se jima je potrdila smiselnost in uporabnost nastale e-slikanice.

Sklep

Avtorici sta se za e-obliko dela odločili zato, ker je besedilo tako dobilo dodano vrednost, uporabniki pa lahko do e-gradiva dostopajo kadar koli ne glede na to, koliko jih v istem času že uporablja opisano e-slikanico.

Zavedata se, da bodo gradivo (kljub njegovi amaterski naravi) uporabljali učitelji, učenci in njihovi starši.

V praksi sta dokazali, da lahko tudi povprečni uporabniki z uporabo brezplačnih računalniških programov ustvarijo uporabna in kompleksna e-gradiva.

Ker v šolskih knjižnicah v zadnjem času primanjkuje novih knjig, saj si lahko privoščijo le nakup določenih naslovov v minimalnem številu, je z objavo e-slikanice ta novoletna zgodba hkrati približana vsem uporabnikom šolske knjižnice.

Poudariti je treba, da je bilo opisano nastajanje e-slikanice »pionirsko delo« dveh povprečnih računalniških uporabnic, ki sta na tem področju samouka in sta pred in med svojim ustvarjanjem iskali najbolj ugodne in preproste programske rešitve. Z rezultatom svojega dela sta zadovoljni, zavedata pa se, da je pot do prave e-slikanice še dolga.

Avtorici sta se s svojim projektom poigrali z nastajanjem e-slikanice, kar pa seveda na more in ne sme postati praksa šolskih knjižnic (in knjižničarjev), saj se je pri tovrstnem početju nujno in treba zavedati avtorskih pravic prvotnega besedila.

Treba je namreč izboljšati zvočni del e-slikanice, saj njegova jakost in s tem tudi kakovost zelo nihata. Treba je zagotoviti optimalne okoliščine za snemanje potrebnega gradiva. Ko bo e-slikanica narejena brezhibno, bo treba premisliti o njeni nadaljnji poti v slovenskem prostoru, poiskati založnike, ki bi jo bili pripravljeni tržiti in bodo morda naklonjeni nastajanju novih e-slikanic tudi v slovenskem jeziku. Končni namen izdelane e-slikanice, ki je pravzaprav predelava obstoječega avtorskega dela, nikakor ni bilo nadaljnje trženje.

Viri

- Audacity. Quick help. Pridobljeno 13. 12. 2012 s <http://audacity.sourceforge.net/?lang=sl>.
- Bajželj, J. Uporaba IKT pri pouku (tujega jezika), njene prednosti in (možne) slabosti in nujni pogoji za kakovostno delo z IKT. Pridobljeno 28. 1. 2013 s http://profesor.gess.si/marjana.pograjc/%C4%8Dlanki_VIVID/Arhiv2009/Papers/BajzeljJelka.pdf.
- Biblos spletna eKnjižnica in eKnjigarna. Pridobljeno 30. 11. 2013 s <http://www.biblos.si/lib/>.
- E-knjiga. Pridobljeno 30. 11. 2013 s <http://www.e-knjiga.si/>.
- E-knjige. Pridobljeno 28. 1. 2013 s <http://www.mladinska.com/knjige/e-knjige>.
- E-pravljice. Pridobljeno 30. 11. 2013 s <http://www.epravljice.si/>.
- Kosmos, I. E-knjiga za najmlajše tudi v slovenščini. Pridobljeno 28. 1. 2013 s <http://www.dnevnik.si/kultura/1042508160>.
- Multimedijske storitve: Arnes. Pridobljeno 13. 12. 2012 s <http://www.arnes.si/storitve/multimedijske-storitve.html>.
- Nagode, A. in Nagode, M. (2013). Kako je Bobek dobil prijatelje: e-slikanica. Pridobljeno 28. 1. 2013 s <https://video.arnes.si/portal/asset.zul?id=G1h7YiCNIHOSWcJ4WIZcTef6>.
- Program osnovna šola. Slovenščina. Učni načrt. Pridobljeno 14. 12. 2012 s http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf.
- Rebernak, B. Pomen IKT in e-gradiv pri pouku v sodobni šoli. Pridobljeno 13. 12. 2012 s http://www2.arnes.si/~breber1/zg/clanki/viz_clanek.pdf.
- Slovenska založba elektronskih knjig Ruslica.si. Pridobljeno 30. 11. 2013 s <http://www.ruslica.si/>.
- Spletna navodila za uporabo programa Windows Live Movie Maker. Pridobljeno 13. 12. 2012 s <http://windows.microsoft.com/sl-SI/windows-live/movie-maker-get-started>.
- Štefan, A. (2006): Bobek in barčica. MKZ: Ljubljana.
- Zvočna e-knjiga v slovenskem jeziku na Apple iBookstore. Pridobljeno 13. 1. 2013 s http://www.mojmikro.si/news/zvocna_e-knjiga_v_slovenskem_jezik_u_na_apple_ibookstore.

> **Andreja Nagode**, univ. dipl. bibliotekarka in prof. slovenščine, zaposlena kot knjižničarka in učiteljica slovenščine na Osnovni šoli Ivana Cankarja Vrhnika
Naslov: Lošca 1, 1360 Vrhnika
Naslov e-pošte: andreja.nagode1@guest.arnes.si

>> **Maja Nagode**, zaposlena kot razredna učiteljica na Osnovni šoli Ivana Cankarja Vrhnika, Naslov: Lošca 1, 1360 Vrhnika
Naslov e-pošte: majanag@gmail.com